

Història del Mediterrani en l'Antiguitat

Codi: 100389

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500241 Arqueologia	OB	2	1
2500501 Història	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Jordi Cortadella Morral

Correu electrònic: Jordi.Cortadella@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Cap prerequisit especial, més enllà del bagatge adquirit a les assignatures d'Història Antiga de primer curs. Tanmateix, cal remarcar la importància de poder llegir bibliografia estrangera per a la realització de les activitats d'avaluació contínua.

Objectius

L'objectiu de l'assignatura es analitzar les principals estructures polítiques, socials i econòmiques de les civilitzacions mediterrànies durant l'Antiguitat. En primer lloc, ens centrarem en el context mediterrani del I mil·lenni a.C., incidint en els móns fenici-púnic, grec i romà, però també en l'impacte de l'influència i domini d'aquests sobre àrees perifèriques, afectades pels fenòmens colonitzadors i la conquesta romana. Serà important aprofundir en l'aspecte institucional de les principals formacions polítiques mediterrànies, manera d'aproximar-nos al funcionament de cadascuna. En segon lloc, un cop assolida per Roma l'unió política de la Mediterrània, l'endemà del 146 a.C., ens centrarem en la crisi del sistema republicà i l'adveniment de l'Imperi, del qual s'analitzaren les seves característiques i els seus canvis fins el 476 d.C. També serà important aprofundir en l'aspecte institucional i en qüestions de vida quotidiana. Per assolir els nostres objectius serà important familiaritzar-se amb les fonts primàries disponibles, que caldrà relacionar amb les interpretacions històriques.

Competències

- Arqueologia
- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Història

- Contextualitzar els processos històrics i analitzar-los des d'una perspectiva crítica
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
2. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
3. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa. Saber utilitzar de manera experta les possibilitats d'Internet.
4. Debatre a partir del coneixement especialitzat adquirit en un context interdisciplinari.
5. Dominar els processos de canvi que es produeixen a la prehistòria.
6. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
7. Dominar i identificar la història de l'entorn immediat.
8. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
9. Dominar la història universal de l'antiguitat.
10. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
11. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics.
12. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
13. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
14. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
15. Identificar els mètodes propis de l'arqueologia i la seva relació amb l'anàlisi històrica.
16. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
17. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
18. Interpretar i analitzar les fonts documentals.
19. Interpretar les fonts materials i documentals.
20. Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seva presentació.
21. Transmetre els resultats de la recerca arqueològica i comunicar conclusions, de manera clara, tant oralment com per escrit, a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
22. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.

Continguts

1. El Mar, les muntanyes, el Sahara i l'Atlàntic. La llarga marxa cap a la civilització: La primera civilització agrícola (Creixent Fèrtil i Àsia Menor).
2. Mesopotàmia i Egipte. El torn de terrissaire, els animals domèstics, els teixits, la fusta. El coure i el bronze, les escriptures. Les ciutats: vida terrenal i vida eterna.
3. Vaixells fluvials, vaixells mediterranis (els primers mariners). Síria, Egipte i el mar Roig; El Llevant mediterrani. L'expansió dels megàlits: del Llevant a l'Atlàntic.
4. Segles d'unitat. Els mars del Llevant del 1500 al 1200: L'acceleració dels intercanvis. Creta. Accidents, evolucions i catàstrofes: muntanyencs i mariners (el nomadisme). Els hitites i els semites.
5. Els Pobles del Mar. Tot canvia del segle XII al VIII: La "balcanització" del Pròxim Orient. Els pobles de les estepes (el cavall).
6. Indoeuropeus i invasions celtas. La metal·lúrgia del ferro i l'escriptura alfabètica.
7. Les colonitzacions. Segles X al VI. Els fenicis i Cartago. Els etruscos.
8. La colonització grega. El "miracle grec". Les polis: hoplites i remers; democràcia i esclavitud.
9. L'imperi de Darius i l'error d'Alexandre el Gran.
10. L'exemple de Pirrus. *Graecia capta* (146 aC). L'imperialisme romà: Roma contra Cartago.
11. El pròxim Orient: la presa cobejada. De la ciutat a l'Imperi (131-31 aC).
12. Més enllà del Mediterrani. Cimbres i teutons.
13. Cèsar conquereix la Gàl·lia (59-50 aC). Trajà, els dacis i l'Èufrates.
14. La civilització mediterrània. Paisatges, ciutats i tècniques. Ciutats i imperi.
15. Les originalitats romanes.

Metodologia

- Assistència a classes teòriques dirigides pel professor.
- Lectura comprensiva de textos i interpretació de cartografies, gràfics, taules i documents arqueològics.
- Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.
- Preparació i realització de presentacions orals.
- Estudi personal.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Classes teòriques	35	1,4	
Pràctiques i seminaris	10	0,4	1, 11, 12, 16, 17, 19
Tipus: Supervisades			
Preparació activitats pràctiques	15	0,6	1, 3, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 22
Tutories	10	0,4	3, 20
Tipus: Autònomes			
Lectura de bibliografia	30	1,2	3, 14, 16, 17, 19, 22
Preparació de les activitats i de les proves escrites	45	1,8	1, 3, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 22

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà a partir de 2 notes:

1.- **EXAMEN:** Es farà en horari de classe (90 min.) i constarà de 2 activitats: a) el desenvolupament d'un tema, a escollir entre 2 opcions (50% de la nota); b) el comentari d'un document literari o arqueològic (50% de la nota).

2.- **AVALUACIÓ CONTÍNUA:** Es proposaran 2 activitats pràctiques, una individual i altra grupal. D'aquesta darrera, caldrà fer una presentació oral en grup. Les pràctiques són obligatòries, necessàries per a presentar-se a l'examen. En cas de suspendre un dels exercicis, caldrà recuperar-lo durant el període de reevaluació del gener.

Per tenir dret a la re-avaluació d'una activitat suspesa cal haver-se presentat a totes les proves (examen i activitats pràctiques) i haver-ne aprovat almenys una.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, assegurant que tot l'estudiantat hi pot accedir.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	50	1,5	0,06	1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 22
Treball de pràctiques	50	3,5	0,14	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22

Bibliografia

- AUBET, M.E., *Tiro y las colonias fenicias de Occidente* (3a ed. ampliada), Ed. Bellaterra, Barcelona 2009.

- BRAUDEL, F., *Memorias del Mediterráneo: Prehistoria y Antigüedad*, Ed Cátedra, Madrid, 1998.

- DICKINSON, O., *El Egeo, de la Edad del Bronce a la Edad del Hierro*, Ed. Bellaterra, Barcelona 2010.
- GRACIA, F., MUNILLA, G., *Protohistoria: pueblos y culturas en el Mediterráneo entre los siglos XIV y II a.C.*, Universitat de Barcelona, Barcelona 2004.
- GRIMAL, P., *La formación del Imperio romano*, Siglo XXI, Madrid 1990.
- GÓMEZ ESPELOSÍN, F.J., *Historia de Grecia Antigua*, Akal Textos, Madrid 1995.
- GRAS, M., *El Mediterráneo arcaico*, Alderabán, Madrid, 1999.
- HUMBERT, M., *Institutions politiques et sociales de l'Antiquité*, Précis Dalloz, París 1986.
- KARAGEORGHIS, V., *Chipre, encrucijada del Mediterráneo Oriental 1600-500 a.C.*, Bellaterra, Barcelona 2004.
- LOPEZ BARJA, P., *Historia de Roma*, Akal Textos, Madrid 2004.
- NICOLET, C., *Roma y la conquista del mundo mediterráneo, 264-27 a. de J.C.* (2 vols), Labor, Barcelona 1982.
- REDFORD, D.B., *Egypt, Canaan and Israel in Ancient Times*, Princeton University Press, Princeton 1992.
- ROLDÁN HERVÁS, J.M., *Citerior y Ulterior*, Istmo, Madrid 2001.
- PLÁCIDO, D., ALVAR, J., GONZÁLEZ WAGNER, C., *La formación de los estados en el Mediterráneo occidental*, Síntesis, Madrid 1991.
- POTER, D.S. (ed.). *A companion to the Roman Empire*, Blackwell, Oxford, 2006.
- OSBORNE, R. *La formación de Grecia, 1200 - 479 a.C.*, Crítica, Barcelona, 1998.

Programari

Campus Virtual